

ЛОГІСТИКА КВІТІВ В УКРАЇНІ

© *Висоцький А.Л., Боднар А.В., Дзелендзяк Ю.А., 2012*

Розглянуто моделі організації логістики квітів від виробника до споживача. Проаналізовано особливості підготовки квітів до продажу, їх реалізації та транспортування до споживача. Досліджено розвиток ринку квітів в Україні.

Ключові слова: логістика квітів, перевезення, логістичні послуги, ринок квітів.

THE LOGISTICS OF FLOWER IN UKRAINE

© *Vysotsky A.L., Bodnar A.V., Dzelendzjak J.A., 2012*

The models of logistics of flowers organization from producers to customers are considered in the article. Special features of flowers' sale preparation and transportation to customers were also analyzed. The development of flowers market in Ukraine was investigated. The main technologies and packaging for flowers shipment are presented as well. The article describes main routes of flowers transportation into Ukraine. The main goal of the article is to research logistics of flowers in Ukraine that is to investigate flowers market, to identify the market share of domestic products, and to find out the role of logistics during the organization of flowers supply chains. The main directions for future scientific and practical researches in the field of flowers logistics are identifies in the article.

Key words: logistics of flowers, transportation, logistic services, flowers market.

Постановка проблеми. Прибутки на ринку квітів порівнюють з прибутками від торгівлі бензином [2]. Люди часто купують квіти батькам, вчителям, викладачам, друзям та рідним, і навіть інколи собі. Природа разом з ученими створила найрізноманітніші за формою, розміром, кольором та запахом квіти. Усі вони унікальні і неповторні, а завданням логістики є забезпечення швидкого і без затримок транспортування, якісного упакування, підтримання спеціального температурного режиму (під час перевезення та зберігання), який є різним для кожного виду квітів.

На ринку квітів України традиційно співіснувала продукція державного й приватного секторів. Під впливом багатьох негативних причин українське квітництво “зів’яло”, але згодом воно відродилося і трансформувалося. І якщо ще кілька років тому квітковим бізнесом займалися переважно приватні особи і невеликі фірми, то останнім часом стала помітною інша тенденція: цією сферою зацікавилися і великі компанії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням торгівлі і логістики квітів приділяли велику увагу як вітчизняні, так і іноземні учені [1–10].

З інформації, що подана як у статтях, так і в різноманітних публікаціях, можна зробити висновок, що логістика квітів – напрямок, який потребує детального вивчення, оскільки вирощування та збут продукції, що швидко псується, вимагає особливої уваги. Деякі автори [2] звертають особливу увагу на те, що ринок квітів, крім того, що доволі затратний, ще й дуже ризикований. Оскільки підприємці, що займаються вирощуванням квітів, часто отримують замість прибутків – збитки, квіти, крім того, що швидко псуються, вимагають особливих умов вирощування та зберігання, дуже часто хворіють. Увагу транспортуванню та митному оформленню квітів приділено в [3, 8], де описуються проблеми, з якими стикаються посередники під час імпорту продукції, при перетині кордонів різних держав, зокрема і України, та наведено способи транспортування, за яких такий тендітний товар максимально захищений.

Цілі статті. Метою дослідження є логістика квітів в Україні, а саме: вивчення ринку квітів, визначення частки ринку, яку займає національна продукція, та визначення ролі логістики під час організування ланцюга поставок квітів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Переважно підприємства, які торгують квітами, формують основу так званої “комфортності життя” або “товарів душевного спокою”. З огляду на стресогенність нашого життя та бажання більшості населення одержувати позитивні враження і задовольняти свої потреби в “комфорті та безпеці”, з одного боку, і в “почутті належності до певної соціальної групи”, – з іншого, цей факт змушує звернути увагу саме на цей сегмент ринку [1].

Україна на 25 % забезпечує себе квітковою продукцією, а 75 % квітів постачається з інших країн. Українці витрачають 200 мільйонів доларів у рік на рослини та квіти. За даними Державної митної служби України [3], найбільше до України імпортується квітів з: Нідерландів – 41 %; Польщі – 17 %; Італії – 10 %; Туреччини – 7 %. Імпортом квітів в Україну займаються переважно агенти, зареєстровані в офшорах.

На прикладі Нідерландів – основного експортера квітів в Україну розглянемо логістику квітки від виробника до споживача.

Нідерланди є світовим лідером з виробництва квітів, а також найбільшим центром з продажу квітів з усього світу. Система голландських аукціонів забезпечує близько 90 % від обсягу усього світового квіткового продажу. Сьогоднішня “квіткова” Голландія – це найбільші площі під квіткові теплиці у світі, величезний досвід з вирощування квітів і рослин, найширший асортимент зрізаних квітів, кращі досягнення світової селекції та генетики, цікаві новинки [4].

Нідерланди, на частку яких припадає 0,008 % поверхні земної кулі, займають третє місце у світі з експорту сільськогосподарської продукції. При цьому у сільському господарстві працює всього 5 % населення країни [5]. Величезні квіткові плантації розкинулись на дні осушеного озера Харлеммер.

Понад 80 % квітів, що продаються і купуються в усьому світі, проходять через аукціон у місті Алсmeer, поблизу Амстердама. Біржа була відкрита у 1911 р. Сьогоднішній будівля аукціону є найбільшим торговим центром у світі. Вона займає площу у 200 футбольних полів, половина з яких віддана під логістику – завантаження, розвантаження, сортування й комплектацію; решта території зайнята магазинами і павільйонами.

Щодня через аукціон проходить більше 20 мільйонів квітів і рослин. Це зовсім не означає, що усі квіти вирощені саме у Нідерландах. Кращі троянди, наприклад, вирощують в Еквадорі, Колумбії і Ефіопії, екзотичні рослини – в Кенії, іриси і гвоздики надходять з Іспанії, Туреччини та Ізраїлю. Той самий Ізраїль постачає зелень для прикраси букетів, а Туреччина – ще й гербери. Різноманітна екзотика – антуриуми, орхідеї – вирощуються у Південній Африці. Найякісніші тюльпани, як і раніше, постачають маленькі Нідерланди.

Далі рослинам надають товарного вигляду, листя миють, якщо це необхідно, то пересаджують в пластикові горщики, вони менше страждають під час транспортування, замінюють земляну суміш на легшу і вологомісткішу. Пакують у спеціально пристосовані контейнери.

Контейнер розроблено для транспортування зрізаних квітів по усьому логістичному ланцюжку і для роздрібних продажів. Такий контейнер ідеально підходить для складання букетів у зв'язки до 80 см в довжину. Максимальна висота контейнера може бути збільшена до 120 см за допомогою спеціальних комплектуючих.

Такий контейнер може об'єднуватись з іншими і вміщується на кількох типах палетів. Контейнер такого типу є надійною системою упакування для зрізаних квітів. Система включає контейнер з ободом, комір якого вписується в край контейнера і кришки, що робить упакування придатним для стикування з іншими таким контейнерами. У цьому контейнері квіти проходять через увесь логістичний ланцюг до магазину [6].

Усі квіти доставляються на аукціон рано вранці на візках, які під час торгів рухаються залом. Ціну оголошеного товару показує “годинник”, створений Луїсом ван ден Хорном.

Торги в Алсmeer проходять у п'яти спеціально обладнаних залах, що вміщують до двох тисяч покупців. В одному з них (близько 600 місць) торгують квітами і рослинами в горщиках, в інших – зрізаними квітами [5].

Закупівля фіксується й оформляється комп'ютером за 10–15 хв – від натискання кнопки до видачі рахунка. Як тільки тендітний квітковий товар придбаний, його пакують, а також додатково охолоджують до температури +2 – +4 градуси, яка підтримується на усіх етапах шляху до покупця, і в спеціальних контейнерах літаком або автотранспортом розсилається по усьому світу [7].

Терміни транспортування квітів – мінімальні. Продані на аукціоні вранці, вони ввечері того самого дня або вранці наступного виставляються у квіткових магазинах Європи, Америки чи Канади. Велика частина квітів вирушає машинами-холодильниками у Німеччину, Францію, Швейцарію, а літаками – навіть у Японію і Сінгапур. Завдяки вдалому транспортному сполученню квіти з аукціону доставляють фактично у будь-яку точку цивілізованого світу буквально протягом доби літаком [5].

Перевезення квітів є одним з найвимогливіших напрямків діяльності в галузі транспортування вантажів. Ніжні квіти і примхливі цибулини можуть втратити товарний вигляд за незначного відхилення в температурному режимі або найменшої затримки у дорозі.

Перевезення квітів ділиться на три напрямки. Транспортування цибулин, зрізаних квітів і рослин відрізняються не тільки в підготовці, але і в процесі доставки з одного місця в інше.

Цибулини різних видів повинні мати особливі умови навколишнього середовища. До них належить вологість, температура та інші параметри. Перевезення такого типу проходять в ізотермі з точною системою вентиляції, опалення та охолодження.

Зрізані квіти транспортують за температури від +1 до +8 ° С. Перевезення квітів, які можуть швидко втратити товарний вигляд, повинно проходити швидко і без затримок. Тому потрібно завжди чітко планувати маршрут, діяти оперативно, у багатьох випадках орієнтуючись на ситуацію [8].

Рослини (посаджені квіти) вимагають температури від 0 до +2 ° С. Велике значення має вологість, яку може забезпечити тільки спеціально обладнаний фургон, в якому відбувається таке перевезення.

Перевезення квітів здійснюється у спеціально обладнаному автомобілі – рефрижераторі. За його допомогою квіти, цибулини та інші рослини легко і швидко доставляються у будь-яку точку як Голландії, так і в інші країни Європи. В інші точки світу транспортування здійснюється або літаком, або морським транспортом [5].

Україна – це країна любителів квітів. В Україні їх продаж – справа прибуткова й перспективна [9]: у святкові дні рентабельність може становити 500 %.

В останні роки квітковий ринок в Україні розвивається стабільно. Приблизно 89 % від усіх споживачів зрізаних квітів знаходиться за офіційними даними у Києві, Донецьку, Харкові, Львові та інших великих містах.

Приблизно 31 % покупців квітів у 2010 році інколи купували квіти для себе. Найважливішим приводом для купівлі зрізаних квітів для інших є день народження. За ним йдуть Міжнародний жіночий день, весілля, ювілей і похорони. Як жінки, так і чоловіки витрачають в рік приблизно однакову суму на купівлю зрізаних квітів. У середньому майже 80 % опитаних споживачів у різних містах купують зрізані квіти мінімально чотири рази на рік. Найвища купівельна частота спостерігається в Києві, найнижча – в Харкові [10].

Новою тенденцією в офісному дизайні є прикрашання приміщень великими екзотичними рослинами у горщиках. У кожному офісі або бізнес-центрі є своя форма зеленого оформлення. Кімнатні рослини, як правило, закупаються у великих гуртових магазинах. Чималий прибуток продавцям рослин приносить ресторанний бізнес, який з кожним роком закуповує все більше рослин і квітів [10].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Український квітковий бізнес не можна вважати новою галуззю для України. Проте він є високоприбутковим і має стійку тенденцію до зростання. Останнім часом помітна тенденція до збільшення як кількості приватних підприємств, так і великих компаній міжнародного рівня, які виробляють продукцію високої якості.

Зростає вітчизняне виробництво квіткової продукції, проте більшість квітів і надалі постачаються з-за кордону, переважно з Нідерландів, де відпрацьована система збуту та логістики квітів по усьому світу.

Зростання квіткового ринку в Україні потребуватиме подальшого розвитку ринку спеціалізованих логістичних послуг та стимулюватиме оновлення транспортного і складського господарства вітчизняних фірм, що займаються перевезенням, складуванням та пакуванням квітів.

1. Черняєва А.Н. Стратегії і методика стратегічного планування торговельних підприємств, що працюють на ринку квітів / А.Н. Черняєва // Торгівля і ринок України. – 2010. – Вип. 30, Т.1. – С.250–254 2. Трансформація вітчизняного квітникарства // Цікаво знати. – Режим доступу: <http://www.fantazia.te.ua/?menu=info&id=14>. 3. Сьомка С. При митному оформленні квітів, що імпортуються в Україну, жодного суб'єктивізму немає / Сергій Сьомка. – Режим доступу: <http://www.dmsu.customs.gov.ua/text/1819.prn>. 4. Аграрна поїздка до Голландії. – Режим доступу: <http://dykuntours.com/tours-holland.html>. 5. Алсмеер – крупнейший в мире аукцион цветов. – Режим доступу: <http://elenasclub.com/litclub/story/netherlands/07082010183>. 6. “Валенсия 35” контейнер. – Режим доступу: http://www.fccholland.com/en/article.details/_valencia_35_container/4/. 7. Голландский аукцион. – Режим доступу: http://ru.wikipedia.org/wiki/Голландский_аукцион. 8. Перевозка цветов. – Режим доступу: <http://www.gruz-pro.ru/perevozkacvetov.html>. 9. Гроші – пахнуть // Контракти. – Режим доступу: <http://archive.kontrakty.ua/ukr/gc/nomer/1997/47-97/prak47.htm>. 10. Ринок квітів і рослин в Україні. – Режим доступу: <http://www.florium.com.ua/content/view/56/80/>.